

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом Вченої ради МДУ
від 21.05.2021 №10
введено в дію наказом МДУ
21.05.2021 № 163

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Діяльність Маріупольського державного університету (далі – МДУ) спрямована на запобігання, перешкоджання та зупинення проявів академічної недоброчесності в освітньому процесі, науковій діяльності здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу.

Кодекс академічної доброчесності МДУ (далі – Кодекс) є складовою системи безперервного забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в МДУ і спирається на високоетичні ціннісні норми академічного середовища, високий рівень свідомості й внутрішньої культури особистості, антикорупційні заходи та боротьбу із плагіатом.

Кодекс академічної доброчесності МДУ розроблено у відповідності з нормами загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Етичного кодексу МДУ, Статуту МДУ, Правил внутрішнього розпорядку МДУ, а також із використанням Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності в рамках діяльності Проекту сприяння академічній доброчесності – SAIUP, що впроваджується Американськими Радами з міжнародної освіти, рекомендаціям Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Разом з іншими документами, які регламентують політику забезпечення якості та академічної доброчесності у діяльності МДУ, цей Кодекс забезпечує дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин. У тексті Кодексу використано інформацію з відкритих електронних ресурсів – сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ, а також враховано пропозиції здобувачів вищої освіти та академічної спільноти.

2. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень (ст. 42 Закону України "Про освіту" від 05.09.2017 № 2145-VIII).

2.1. Дотримання принципів академічної доброчесності учасниками освітнього процесу та академічної спільноти МДУ у сфері якості вищої освіти передбачає:

- дотримання норм чинного законодавства в сфері освіти і науки та інтелектуальної власності;
- перешкоджання проявам академічної недоброчесності з боку інших учасників процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти, здобувачів вищої освіти, співробітників

закладів вищої освіти та інших осіб, з якими здійснюється комунікація під час виконання службових обов'язків;

- негайне повідомлення про випадки порушення академічної доброчесності уповноваженим органам (посадовим особам) залежно від власного підпорядкування та типу порушення для здійснення ними відповідного реагування;
- несення академічної відповідальності та відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності;
- надання достовірної інформації про власну діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності іншими учасниками процесу реалізації державної політики у сфері якості освіти, здобувачами вищої освіти, співробітниками закладів вищої освіти та іншими особами, з якими здійснюється комунікація під час виконання службових обов'язків.

2.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших людей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2.4. Система запобігання та виявлення академічного плагіату в університеті передбачає:

2.4.1. На першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти:

- включення до програм навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та другого (магістерського) рівня лекцій з академічної доброчесності та боротьби з академічним плагіатом та навчальну дисципліну «Академічне письмо»;
- виконання навчальних завдань, проведення підсумкового контролю результатів навчання, з використанням, переважно, самостійних (індивідуальних) форм роботи, зокрема за допомогою Навчального порталу МДУ (системи Moodle);
- посилений контроль завідувачів кафедр, наукових керівників курсових, бакалаврських та кваліфікаційних робіт, членів екзаменаційних комісій щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичень;
- перевірка (вибіркова чи суцільна) курсових, бакалаврських та кваліфікаційних робіт на предмет академічного плагіату за допомогою платних та безкоштовних сервісів (програмних засобів);
- використання електронного репозитарію кваліфікаційних робіт;

2.4.2. На третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти:

- включення у навчальних планах з підготовки докторів філософії до дисципліни «Методологія наукової діяльності» модулів з академічної доброчесності, академічного письма, етичного кодексу ученого;

- висока вимогливість і принциповість наукових керівників і наукових консультантів щодо неприпустимості академічного плагіату у дисертаційних роботах докторів філософії і докторів наук;

- експертна оцінка та (або) технічна перевірка (за допомогою спеціалізованих програмних засобів) щодо ознак академічного плагіату в дисертаційних роботах, підготовлених до захисту;

2.4.3. У роботі редакційних колегій серій наукового видання «Вісник Маріупольського державного університету»:

- посилення вимогливості до процесу рецензування статей, що надходять до редколегій, у частині експертної (із залученням членів редколегій, зовнішніх експертів, запровадження процедур «сліпого», «подвійного» рецензування) та програмної перевірки поданих матеріалів на предмет академічного плагіату;

- особиста відповідальність головних / відповідальних редакторів редакційних колегій щодо недопущення академічного плагіату в наукових виданнях МДУ.

3. АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результат власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

3.2. За порушення норм та принципів академічної доброчесності учасники освітньої та наукової діяльності МДУ притягуються до відповідальності згідно вимог чинного законодавства України.

3.3. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні працівники можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- попередження;

- позбавлення почесних звань, нагород, стипендії тощо, присуджених університетом;

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєння вченого звання;

- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

- звільнення;
 - інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.
- 3.4. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:
- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
 - проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
 - позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
 - оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
 - відрахування з МДУ;
 - інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.
- 3.5. Дії, в яких наявні ознаки порушення академічної доброчесності можуть також бути підставою для притягнення особи до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної, кримінальної відповідальності у випадках та порядку, встановлених законодавством.
- 3.6. Притягнення особи до відповідальності за порушення академічної доброчесності може здійснюватися незалежно від притягнення її до інших видів відповідальності.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 4.1. Кодекс, зміни та доповнення до нього обговорюються та затверджуються на засіданні Вченої ради МДУ.
- 4.2. Зміни і доповнення до Кодексу в частині відповідальності здобувачів вищої освіти потребують обов'язкового погодження зі студентським самоврядуванням МДУ.
- 4.3. Здобувачі вищої освіти повинні бути ознайомлені з Кодексом впродовж місяця з дня зарахування до університету, а наукові, педагогічні та науково-педагогічні працівники – при прийомі на роботу одночасно з ознайомленням з Правилами внутрішнього розпорядку МДУ.
- 4.4. Всі працівники та здобувачі повинні знати і дотримуватися принципів і норм Кодексу. Незнання норм не звільняє від їх дотримання.